NVE

Energifaglig analyse og rådgivning i NVE

Intern arbeidsgruppe

18
2001

DOKUMENT

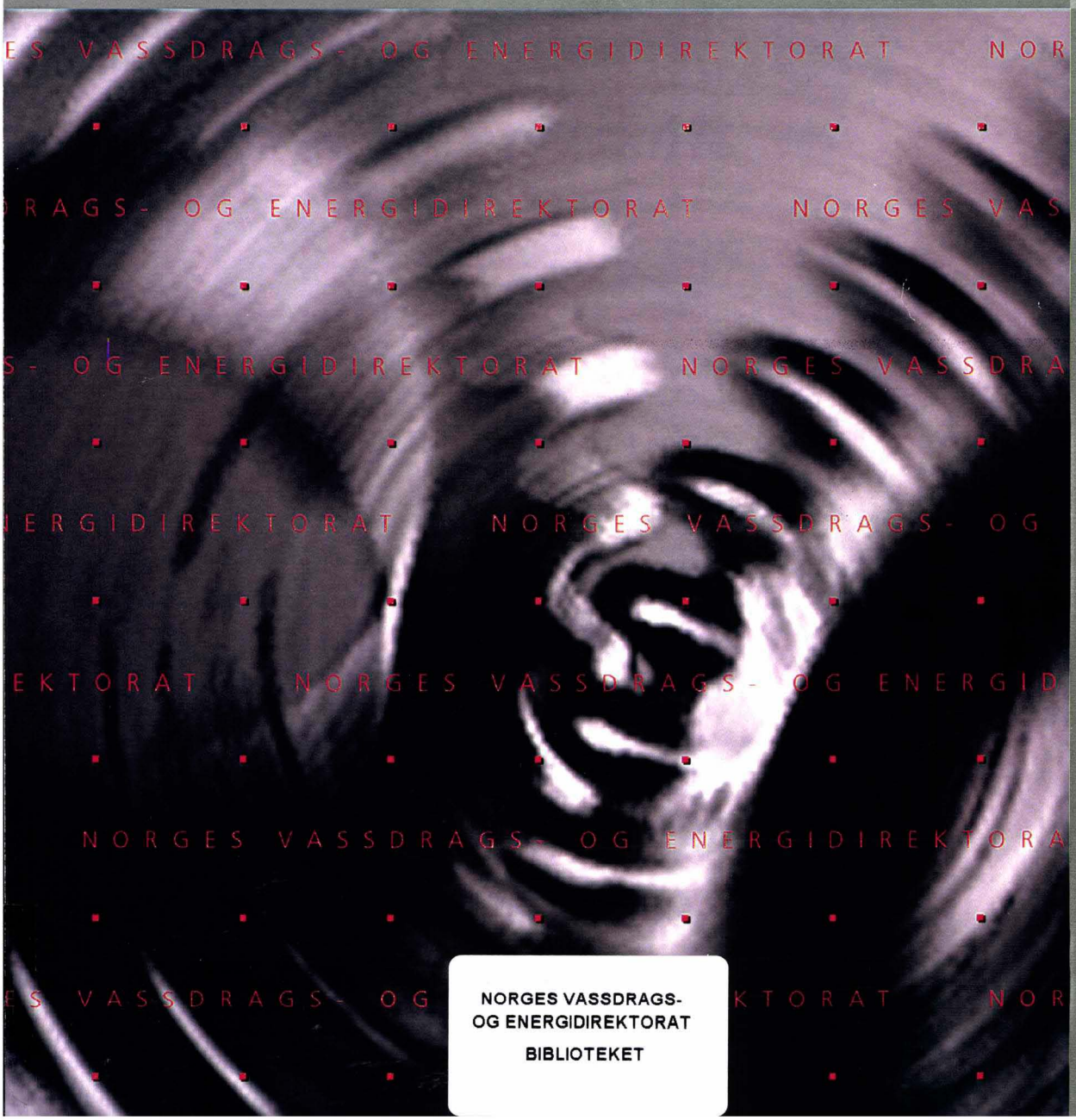

NORGES VASSDRAGS-
OG ENERGIDIREKTORAT
BIBLIOTEKET

Energifaglig analyse og rådgivning i NVE

- forslag til mål og organisering

Norges vassdrags- og energidirektorat

2001

Dokument nr 18

Energifaglig analyse og rådgivning i NVE

Utgitt av:	Norges vassdrags- og energidirektorat
Styringsgruppe:	Marit Fossdal Lundteigen, Trond Ljøgodt, Kjell Otto Bjørnå
Forfattere:	Torodd Jensen, Ingrid H. Magnussen, Birger Bergesen, Trond A. Jensen, Tore Magler Wiggen og Halvor Kr. Halvorsen

Trykk:	NVEs hustrykkeri
Opplag:	30
Forsidefoto:	
ISSN	1501-2840

Sammendrag:

Emneord:	Energi, analyse, rådgivning, EM

Norges vassdrags- og energidirektorat
Middelthuns gate 29
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Telefon: 22 95 95 95
Telefaks: 22 95 90 00
Internett: www.nve.no

Oktober 2001

Innhold

FORORD **4**

SAMMENDRAG **5**

1. BAKGRUNN **7**

2. ENERGIFAGLIGE RÅDGIVNING I NVE **8**

2.1 HVORFOR SKAL NVE DRIVE ENERGIFAGLIG RÅDGIVNING? 8
2.2 ROLLEBESKRIVELSE 8
2.3 STATUS FOR NVES ENERGIFAGLIGE RÅDGIVNINGSROLLE 9
2.3.1 Hvem rettes dagens energifaglige rådgivning mot? *10*
2.3.2 Hva gjøres innen dagens energifaglige rådgivning? *10*
2.3.3 Hvordan gjennomføres dagens energifaglige rådgivning? *11*
2.3.4 Sterke og svake sider i forbindelse med NVEs energifaglig rådgivning *11*
2.4 EKSTERNES OPPFATNING AV NVES FREMTIDIGE ROLLE INNEN ENERGIFAGLIG RÅDGIVNING 12
2.5 NVES OPPFATNING AV ØNSKET POSISJON FRA OG MED 2002 13

3. MÅL FOR ENERGIFAGLIG ANALYSE OG RÅDGIVNING (EAR) **16**

3.1 HOVEDMÅL OG DELMÅL 16
3.1 PRODUKTOMRÅDER, PRODUKTER OG MÅLGRUPPE 16
3.2 ØNSKEDE KJENNETEGN VED EAR-FUNKSJONEN 19

4. ANBEFALINGER **21**

4.1 INNLEDNING 21
4.2 FORSLAG TIL PRIORITERINGER 21
4.2.1. Nivå 1 MÅ leveres *21*
4.2.2. Nivå 2 BØR leveres *22*
4.2.3. Nivå 3 KAN leveres *22*
4.3 KOMPETANSE, KAPASITET OG EGENSKAPER 23
4.4 ORGANISERING 23
4.5 ARBEIDSFORM 24

5. VEDLEGG **26**

5.1 INDIKASJON PÅ RESSURSBRUK OG -BEHOV 26
5.2 METODE FOR PRIORITERING (OBS. IKKE OPPDATERT) 28
5.3 NVES ENERGIPOLICY 31

Forord

Våren 2001 satte NVE ned en arbeidsgruppe for å komme fram til nye mål og satsninger innenfor aktiv energifaglig rådgivning. Bakgrunnen var Utviklingsprosjektet som adresserte behovet for NVE som en bedre energifaglig rådgiver overfor OED og andre interessenter.

Drøftingene som er gjort vil være med på å legge grunnlaget for en ny satsning på NVEs arbeid og koordinering av området energifaglig analyse og rådgivning.

Utfordringene framover er å få målene inn i NVEs målstruktur, allokere ressurser til arbeidet og organisere arbeidet på en god måte, slik vi oppnår resultater på sikt.

Oslo, 12. oktober 2001

Marit Lundteigen Fossdal
avdelingsdirektør

Halvor Kr. Halvorsen
prosjektleder

Sammendrag

Med bakgrunn i energilovens intensjon om et "samfunnsmessig rasjonelt energisystem", skal NVE drive med "energifaglig rådgivning" som en del av sine forvaltningsoppgaver. NVEs energifaglige rådgivning må være knyttet til de oppgaver departementene, politikerne og borgerne forventer at et moderne direktorat skal utføre. Med utgangspunkt i vår rolle som energidirektorat er det formulert hovedmål og delmål som konkretiserer ønsket posisjon innen energifaglig rådgivning:

Hovedmål: På bakgrunn av fakta skal NVE levere helhetlige og uavhengige energifaglige råd for beslutningstakere og allmennheten.

Delmål: Være foretrukket faktaleverandør, Være foretrukket rådgiver og Være etterspurt deltaker i energidebatten.

Målgruppen(-e) NVE skal levere råd til er Stortingets energi- og miljøkomite, OED og MD og andre departementer, lokale politikere og energibransjen og allmennheten.

Det bør opprettes et eget miljø i EM – en prosjektorganisasjon – som skal ha et overordnet ansvar for å koordinere arbeidet med energifaglig analyse og rådgivning (EAR). Dette vil omfatte følgende produkter:

- Bruke fakta, etablere åpne prosesser med berørte parter og aktørene i bransjen, foreta analyser og utredninger, med sikte på å legge til rette for en god utvikling av juridiske, økonomiske, administrative og organisatoriske virkemidler i energiforvaltningen.
- Utvikle scenarier og konsekvensanalyser ut fra relevante problemstillinger. Disse leveres etter behov i forhold til den aktuelle utvikling og politiske debatt.
- Beskrive det norske energimarkedet og energisystemet, samt internasjonale avtaler og forpliktelser med betydning for energiområdet.
- Gi ut måneds- og årsoversikter med kommentarer for: tilsig og magasinstatus, energiproduksjon og energiforbruk, herunder månedsprognose med kommentarer for energitilgang og forbruk
- Gi ut årlig rapport om teknologifakta med kostnadsoversikter for teknologiløsninger og miljøkonsekvenser
- Levere kronikker og artikler til riks- og dagspresse, innspill til TV og radio, samt levere pressemeldinger /tips for små og store nyheter

Det er viktig at arbeidet involverer hele NVEs, EMs og KTEs kompetanse, erfaring og etablerte systemer og nettverk for den energifaglige rådgivningen. De som arbeider med dette vil måtte ha kunnskap om energimarkedet og -systemet, virkemidler og samfunnsvitenskapelig metoder, prosjektledelse og formidling. Medarbeiderne som skal inn i miljøet bør ha erfaring fra NVEs kjerneoppgaver, ha internasjonal orientering og besitte samarbeidsevne for å raskt få NVE på banen som energifaglig rådgiver.

Det foreslås at det opprettes et toårig prøveprosjekt med en prosjektgruppe, som evalueres etter ett år. Det energifaglige analyse- og rådgivningsteamet på minimum 4 faste personer samt deltakelse fra alle seksjonene får ansvaret for EAR. Prosjektene gjennomføres innenfor etablerte arbeidsgrupper på tvers av seksjoner og avdelinger. Prosjektene skal løses etter klare prosjektbeskrivelser. Involvering, deltakelse, samarbeid og leveringsdyktighet skal være de viktigste kjennetegn ved arbeidsformen.

1. Bakgrunn

Som Norges energidirektorat har NVE blant annet et ansvar for å forvalte energiloven. Med bakgrunn i energilovens intensjon om et "samfunnsmessig rasjonelt energisystem", skal NVE drive med "energifaglig rådgivning" som en del av sine forvaltningsoppgaver. NVE har tradisjonelt vært et direktorat med kjernekompetanse innen vannkraft. I tråd med utviklingen innen energisektoren er NVEs kompetanseområde i dag utvidet til også å omfatte andre energikilder, energiformer og energibruk som er blitt mer aktuelle de senere år. Helhetstenkningen innen energifaglig rådgivning er derfor en utfordring som krever en grundig gjennomgang av NVEs oppgaver og arbeidsmåte.

Bakgrunnen for arbeidet i prosjektet er også at NVE ikke skal bli oppfattet som lite synlig i energidebatten (Eksternanalysen 2000), og at NVE i kraft av sin rolle som energidirektorat er ansvarlig for påvirke rammene for energiforvaltningen på en god måte.

Vi ser en trend i samfunnet at en rekke private, halvoffentlige og offentlige organer i økende grad interesserer seg for energispørsmål. Dette fører til at det etableres en konkurranse i utredning av energispørsmål. Energipolitikk er også miljøpolitikk, og begge deler berører vitale samfunnsfunksjoner innen de fleste sektorer. Rådgivning om energi blir derfor et komplisert spørsmål hvor det finnes flere kryssende interesser. Samtidig har samfunnet et økende behov for gode, faglige, helhetlige og framtidsrettede råd om energispørsmål. NVE står i denne sammenhengen i en unik posisjon som en ikke-kommersielt og upartisk deltaker i energisektoren.

2. Energifaglige rådgivning i NVE

2.1 Hvorfor skal NVE drive energifaglig rådgivning?

NVE er Norges energidirektorat med oppgaver innenfor forvaltning av lover og forskrifter. NVE må derfor først og fremst fokusere på å løse kjerneoppgavene innen konsesjonsbehandling, regelverksutvikling, tilsyn etter energiloven samt andre oppgaver gitt direkte av OED i tildelingsbrev.

NVEs energifaglige rådgivning må være knyttet til de oppgaver departementene, politikerne og borgerne forventer at et moderne direktorat skal utføre. Innen sin samfunnssektor forventes det at NVE bygger sin virksomhet på faglig anerkjent og oppdatert kunnskap nasjonalt og internasjonalt.

NVE besitter i dag en bred energifaglig kompetanse. I tillegg vil utøvelsen av forvaltningsoppgavene innenfor det energifaglige område bidra til at denne kompetansen stadig utvikles og forbedres. Dette gir NVE et naturlig fortrinn som energifaglig rådgiver, som igjen gir oss mulighet til å utføre dette arbeidet bedre og mer effektivt enn andre innenfor dette virksomhetsområdet.

Det hjelper ikke å ha et fortrinn dersom man ikke anvender det. NVE må derfor ha evne og vilje til å ta initiativ, være offensive og bidra i utviklingen og bruke de mest effektive virkemidlene innenfor det energifaglige område. NVE må initiere og til en viss grad gjennomføre "forvaltningsrettet FoU", som er utredninger og utviklingsprosjekter som bidrar med ny kunnskap direkte rettet mot en bedre ivaretakelse av forvaltningsoppgavene.

En sentral forutsetning for at man skal kunne ha et velfungerende energimarked, er at aktørene har full informasjon om alle relevante markedsforhold og muligheter. Dagens energisektor er imidlertid svært komplisert med mange ulike deltakere, interesser og aktiviteter. Mange oppfatter dermed sektoren som uoversiktlig, vanskelig å forstå og nærmest umulig å få oversikt over. For å oppnå intensjonene i Energiloven § 1-2 om et samfunnsmessig rasjonelt energisystem er det derfor behov for informasjon og rådgivning fra direktoratet ovenfor både allmenne og private interesser som skal ivaretas av loven. Energifaglig rådgivning bør rettes inn mot framtiden, blant annet ved å sammenfatte FoU-resultater og ta det i bruk i forvaltningsoppgavene og i sin rådgivning.

2.2 Rollebeskrivelse

Vi har nå sett på hvorfor NVE bør drive med energifaglig rådgivning. Det neste naturlig spørsmålet som dukker opp er hvilken rolle NVE skal ha innenfor energifaglig rådgivning.

Et greit utgangspunkt når man skal formulere en rollebeskrivelse er å avklare hva man skal legge i rollebegrepet og hvordan dette kan defineres. Ved å slå opp i bokmålsordboken finner vi en mulig definisjon: *"Rolle: uskrevne regler og mønstre for oppførsel og handlemåte som knytter seg til en bestemt sosial posisjon el. status"* I formuleringen gjenkjenner vi noen sentrale kriterier som gir en forenklet modell for hvordan flere aspekter ved vår agering ovenfor omverden til sammen vil være med på å definere vår rolle. Dersom vi er bevisst disse sammenhengene, vil det også være mulig å forme og å påvirke vår rolle.

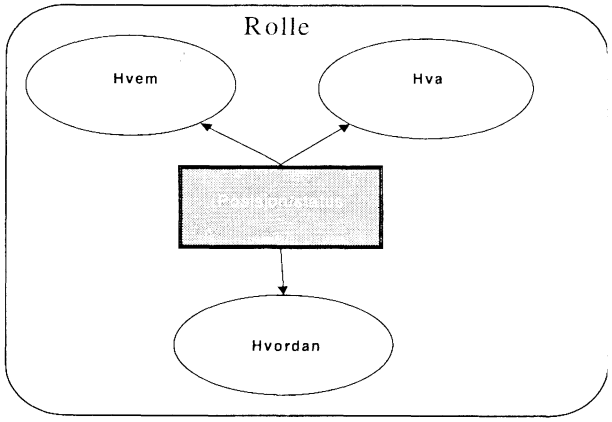

Figur 2.1 Ramme for NVEs rolle

I følge definisjonen bør vi finne ut hva vår "sosiale posisjon eller status" i dag er, eller hva vi ønsker den skal være i fremtidens energisektor/debatt. Posisjonen vil imidlertid ikke ensidig gis av den enkelte aktør, men vil bli bestemt i interaksjonen mellom aktøren (oss) og omverden. Vi kan påvirke vår rolle gjennom de mål vi setter oss, og gjennom den presentasjon vi gir omverden av oss selv. Vår rolle vil bli bestemt gjennom hvordan vi oppfattes[1]. På denne måten kan vi si at en rolle består av flere elementer, der målsetningen om hvordan vi ønsker å plassere oss selv i en gitt samfunnsmessig kontekst får en sentral plass. Dette er forsøkt illustrert i figur 3.1. (1) Vi må finne ut hva vi ønsker vår fremtidige sosiale posisjon skal være. (2) Denne vil være knyttet til de oppgavene vi ønsker å påta oss (**Hva** i figuren). (3) Dernest må vi finne ut hvilke samfunnsgrupper som omfatter den sosiale konteksten vi skal plassere oss i. Dette betyr at vi må definere vår målgruppe (**Hvem** i figuren). (4) Vi må bestemme hvordan vi presenterer oss selv ovenfor omverden, og hvordan vi skal forholde oss til ulike deler av vår målgruppe. Dette vil definere de uskrevne regler og mønstre for våre agering (**Hvordan** i figuren).

2.3 Status for NVEs energifaglige rådgivningsrolle

NVE yter i dag energifaglig rådgivning til OED, samfunnet generelt, det politiske miljøet, vann- og energibransjen, andre offentlige samt private organer og enkeltpersoner. Rådgivningen er ofte knyttet til prosesser som styres gjennom lover og forskrifter. Vi "konkurrerer" om oppmerksomheten til å gi energifaglige råd, og mener at vi til tider ikke er synlig nok. Dermed oppnår ikke våre råd den oppmerksomhet vi mener de fortjener. I forhold til tidligere er vi mindre brukt som energirådgiver av OED, og de utvikler egen kompetanse og bruker i større grad eksterne miljøer[2].

For å vurdere NVEs rådgivningsrolle tar vi utgangspunkt i tre punkter; "hvem, hva og hvordan". "Hvem" skal si noe om målgruppen for NVEs energifaglige rådgivning. "Hva" skal si noe om hva NVE utfører av energifaglig rådgivning i dag. Og "hvordan" skal si noe om hvordan NVE i dag utfører den energifaglige rådgivningen.

---

[2] Departement og direktorat bør ikke bygge opp dobbeltkompetanse, jf Regjeringens fornyelsesprogram.

De fagområdene NVE yter rådgivning innenfor er generelt om energimarkedet, energiressurser, energiforbruk og teknologi, om tariffer og utenlandshandel, om økonomisk regulering av nettselskaper og regulering av energimarkedet, om utvikling av el-nettet, og forvaltning av programmer og tilskuddsmidler innen ENØK og NFE samt om konsesjonsbehandling av energianlegg.

Målene for energifaglig rådgivning må forankres i de to hovedmålene for NVE; *Fremme en sikker, effektiv og miljøvennlig energiforvaltning og Sikre helhetlig og miljøvennlig forvaltning av vannressursene.*

2.3.1 Hvem rettes dagens energifaglige rådgivning mot?

Hvem NVE i dag oppfatter som sine målgrupper innen energifaglig rådgivning bør grovt kunne deles inn i følgende punkter:

- Det offentlige: OED og øvrige departementer med underliggende direktorater, fylker og kommuner, Forskningsrådet og SND.
- Det politiske miljøet: sentrale og lokale politiske myndigheter samt partier
- Næringslivet: Konsulentselskaper, leverandører av produkter, e-verkene (nett), Statnett, produsentene (kraftverkseiere), FoU-organer og omsetningsselskaper.
- Internasjonale kontakter: IEA, EU, Nordisk elberedskapsforum (NEF), WEC, Cigre, IEEE, CENELEC, øvrige beredskapsmyndigheter, Nordel, samt nordiske regulatorer og interesseorganisasjoner.
- Interesseorganisasjoner: Miljøorganisasjoner, bransjens interesseorganisasjoner samt forbrukerorganisasjoner og standardiseringsorganisasjoner.
- Allmennheten: Media[3], høyskoler og universiteter samt enkeltpersoner.

2.3.2 Hva gjøres innen dagens energifaglige rådgivning?

Hva NVE i dag utfører av energifaglig rådgivning bør grovt kunne deles inn i følgende punkter:

- Gjennomføre konsesjonsbehandling: produksjon, omsetning, overføring, distribusjon og markedsplasser.
- Påvirke rammebetingelsene: Videreutvikling av rammebetingelser for bransjen ved høringer, meldinger og enkeltstående råd, innspill og kommentarer til høringer, meldinger, proposisjoner, og lignende. Koordinering og samordning mellom norske og internasjonale regulerings- og tilsynsmyndigheter mot bransjen. FoU-prosjekter.
- Overvåkning og tilsyn: Markedskontroll, tariffer, utenlandshandel og økonomisk regulering av nettvirksomheten. Kraftsystemplanlegging, oppfølging av leveringskvalitet og systemansvar.
- Faktainnsamling og samfunnsanalyse: Innsamling, bearbeiding og analyse av økonomiske og tekniske data fra omsetningskonsesjonærer. Innsamling og analyse av data om utviklingen i engro-

[3] Media kan oppfattes som en målgruppe og premissgiver for formidling, men også som en kanal for formidling

og sluttbrukermarkedet. Innsamling og bearbeiding av data om eierforhold og strukturutvikling i kraftbransjen. Innsamling og bearbeiding av data om utviklingen i overføringstariffer. Innsamling og analyse av produksjons- og forbruksdata,. Energi-, effekt- og kraftbalansen. Samler inn, analyserer og leverer nødvendig grunnlagsinformasjon for flere typer energiproduksjon. Kraftsystemplanlegging, leveringskvalitet/-sikkerhet. Hydrologisk/meteorologisk informasjon og analyser.

- Tilskuddsforvaltning: omlegging av energibruk og energiproduksjon. Følge opp eller styre eksterne ENØK-underleverandører. Forvaltning av driftsstøtte til husholdninger som ikke er tilknyttet overføringsnettet. Forvaltning av tariffstøtte til nettselskap med høye overføringstariffer.
- Svartjeneste: Gir fakta og svarer på henvendelser.

2.3.3 Hvordan gjennomføres dagens energifaglige rådgivning?

Hvordan NVE i dag utfører energifaglig rådgivning bør grovt kunne deles inn i følgende punkter:

- Tilsyn og saksbehandling og vedtak
- Datainnsamling og bearbeiding
- Offentliggjøring av informasjon via Internett og andre kanaler.
- Mediekontakt (pressekonferanser, svar på enkelthenvendelser)
- Prosjektarbeid (fra korte ad hoc oppgaver til langsiktige prosjekter) og (internt og eksternt) finansierte oppdragsprosjekter (inkl. FoU)
- Enkel svartjeneste for eksterne.
- Gjennomføre kurs, konferanser og møter

2.3.4 Sterke og svake sider i forbindelse med NVEs energifaglig rådgivning

NVEs sterke sider i forbindelse med energifaglig rådgivning:

- Vårt datagrunnlag og faktagrunnlag. Vi samler data og har mulighet til å gi ut statistikk og analyser.
- Vi har tverrfaglig kompetanse: kunnskap og erfaring fra både vann- og energisektoren: herunder produksjon, overføring, omsetning og bruk
- Vi oppfattes som et nøytralt, ikke kommersielt forvaltningsorgan med helhetlig forståelse for energispørsmål.
- Pådriverrolle innen regulering av monopolet og energimarkedet, hvor vår kompetanse også er anerkjent internasjonalt
- NVE er et godt merkenavn som har autoritet og stort kontaktnett.
- Som forvaltningsorgan påvirker og fatter vi myndighetsavgjørelser.

NVEs svake sider i forbindelse med energifaglig rådgivning:

- NVE er et forvaltningsorgan som må følge alminnelige forvaltningsrettslige normer og regler. Dette kan virke begrensende på vår reaksjonsevne pga treghet, men dette kan motvirkes ved å innta en målrettet og offensiv holdning.
- Vi oppfattes av enkelte som subjektivt orienterte og lite selvstendige. (Som et underordnet direktorat for et politisk styrt departement kan NVE undertiden pålegges enkelte føringer som ikke nødvendigvis er sammenfallende med hva NVE vurderes som uavhengig energifaglig rådgivning.)
- Vår historie som tidligere vannkraftutbygger (før 1986) med (nesten) uendret navn, gjør at vi av mange fortsatt oppfattes som en interessent i vannkraftsaker.
- Oppfattes av enkelte miljøer (eller er det et faktum?) å ha for stort fokus på vannkraft, og for lite fokus på alternative energiformer og energibruk
- For lite "analysekapasitet/kompetanse" og økonomiske ressurser? Manglende strategisk kompetanseutvikling.
- Manglende strategi på kommunikasjon/formidling
- Manglende strategi på energirelatert FoU
- Ikke klart å formidle og klargjøre innholdet i NVEs rolle og navn, selv om NVE isolert sett har et godt omdømme

2.4 Eksternes oppfatning av NVEs fremtidige rolle innen energifaglig rådgivning

Et seminar med 10-12 eksterne ressurspersoner fra FoU, miljøbevegelse, bransje, forbrukersiden og næringsorganisasjoner m.m ble gjennomført den 31. mai i NVE-huset. Utgangspunktet for seminaret var å få en tilbakemelding på hvordan eksterne oppfatter NVEs energifaglige rolle. De inviterte ble bedt om å svare på tre spørsmål gjennom en styrt prosess som en idedugnad. Spørsmålene vi ønsket svar på var:

- Hvem er målgruppene for NVEs energifaglige rådgivning?
- Hva bør NVEs energifaglige rådgivning inneholde?
- Hvordan bør NVEs energifaglige rådgivning gjennomføres?

De viktigste målgruppene for NVE er i ikke-rangert rekkefølge Stotingets energi- og miljøkomite og lokale politikere, OED og kommersielle aktører innen energisektoren, organisasjoner (ideelle, miljø og nærings) og forsknings- og undervisningssektoren (Grunnskole, univ. og forskningsmiljøer).

Vårt inntrykk er at de deler vår oppfatning av at vi ikke er tilstrekkelig aktive i media og at vi i for liten grad utnytter de mulighetene vår rolle i samfunnet gir og de data og statistikker vi utvikler gir. De mener at NVE bør våge mer og komme fram med sine faglige synspunkter i energidebatten. De mente vi burde opptre mer uavhengig av OED. De mente vi burde være internasjonalt orientert. De mente vi måtte skille oss fra konkurranse med andre (konsulenter og forskere). De mente vi må satse mer på

miljø og ikke slippe ENØK som arbeidsområde. Eksempler på aktiviteter innen energifaglig rådgivning var scenarier, bidrag til modellutvikling, miljøvurderinger...

De eksterne ressurspersonene bidro på en meget positiv måte og vi fikk følelsen av at de virkelig ønsket NVE som et sterkt og aktivt energifaglig rådgivningsorgan.

2.5 NVEs oppfatning av ønsket posisjon fra og med 2002

Med utgangspunkt i rollen som energidirektorat, modellen som ble diskutert innledningsvis i dette kapittelet, har vi formulert en mer konkret beskrivelse av den rådgiversituasjonen, eller rollen, vi ser NVE inn i fremtidens energisektor. Beskrivelsen er gitt i figuren under. Sentralt står "målet", eller den posisjonen vi mener bør være kjernen i NVEs rolle som en energifaglig rådgiver. Dette er at:

"På bakgrunn av fakta skal NVE levere helhetlige og uavhengige energifaglige råd for beslutningstakere og allmennheten".

For å fylle ut rollebeskrivelsen har vi lagt på tre "bobler" rundt målsetningen (Hvem, hva og hvordan). Dette er grove skisseringer av innholdet i disse begrepene. Koblet til hver boble er det en mer utfyllende punktvis liste som presiserer innholdet. (Se modell neste side.)

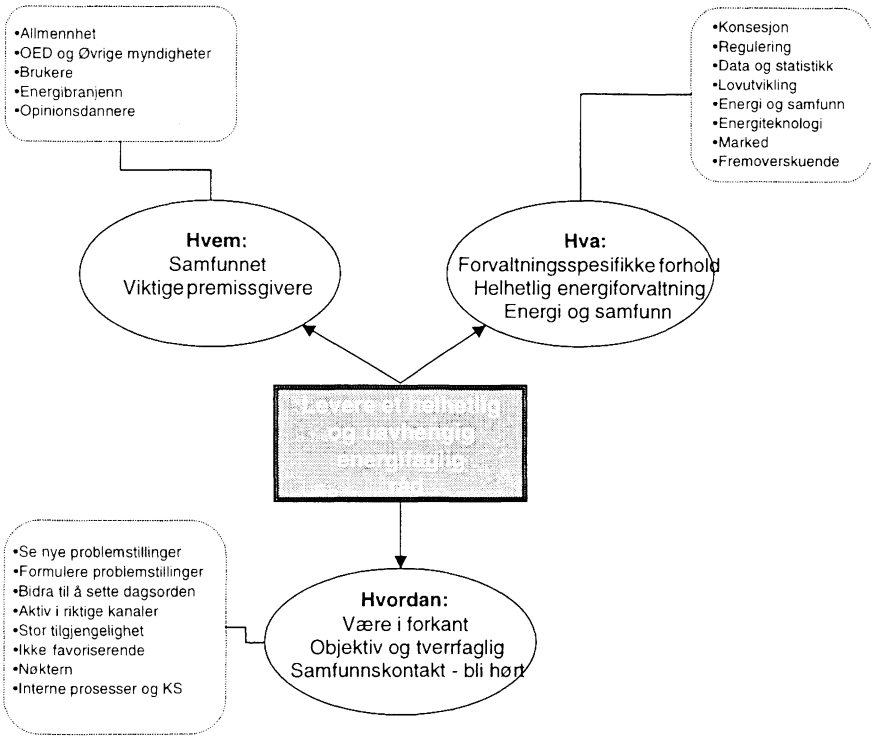

Figur 2.2 Ønsket tilstand i 2002.

Hvem: Spesifisere den samfunnsmessige konteksten vi opererer i . Som rådgiver innen energi, vil hele samfunnet være en målgruppe. Kan deles inn i Allmennhet, brukere og bransje. Spesielt legges vekt på å nå ut til viktige premissgivere, som igjen kan deles inn i myndigheter, "opinionsdannere" og bransje.

De vi skal levere til er beslutningstakere på alle nivåer som f.eks Stortingets energi- og miljøkomite, lokale politikere eller energibransjen. Også andre departementer enn OED og MD er viktige for NVE her. Med allmennheten menes alle som er interessert i eller trenger kunnskap om energi. Eksempler er elever i grunnskolen, universitets- og forskningsmiljøer, konsulentselskaper osv.

Hva: Spesifisere vårt domene av oppgaver. Forvaltningsspesifikke oppgaver er en selvfølge og består av dag til dag-rådgivning innen konsesjonsbehandling, lovutvikling, våre regulatoroppgaver og data/statistikk innhenting og bearbeiding. For å kunne få en utvidet rolle i fremtiden må vi imidlertid bli mer aktive i den mer omfattende energidebatten i samfunnet. Vi må tenke helhetlig energiforvaltning, og også være mer på bane i forholdet mellom energi og samfunn. Dette omfatter for eksempel hva som er de energirelaterte konsekvenser av ytre samfunnsmessige rammeendringer. (Hva vil for eksempel kunne bli konsekvensen for kraftsektoren av de nye hydrogenbilene som kommer på markedet innen 2010 dersom hydrogenet fremstilles fra elektrisk energi?). Dette dreier seg om å innta en fremoverskuende, aktiv posisjon i å utnytte vår kompetanse innen energiteknologi og energimarked. Vi skal levere faktagrunnlag, energifaglige råd og energifaglige synspunkter.

Hvordan: Handler om hvordan vi presenterer oss selv. Hvordan skal vi legge regler og mønster for vår agering. Viktig å komme mer på banen og være i forkant av utviklingen. Se nye problemer tidlig å være flinke til å formulere problemer og i å skissere løsninger. Dette vil gi oss muligheten til å bidra til

å sette dagsorden i energidebatten. Bør være objektive og tverrfaglige og også se til at vi blir oppfattet slik. En nøytral og dermed ikke-favoriserende aktør. Samfunnskontakt er det viktigste for også å bli hørt. Handler om å velge de rette kanaler og medier. Trenger kommunikasjonsstrategi for å realisere "ønsket situasjon". Tilgjengelighet ovenfor målgrupper, lett å komme i kontakt med oss.

Om uavhengighet: NVE er organisert som et direktorat underlagt Olje og energidepartementet. En slik organisering vil naturlig ha betydning for NVEs uavhengighet, også når det gjelder energifaglig rådgivning. Hvor stor betydning en slik organisering har, vil det nok være forskjellige oppfatninger om. Sammenliknet med andre organ som er underordnede departementet bør man kunne si at den viktigste forskjellen mellom et direktorat og eksempelvis en departementsavdeling, er at direktoratet har selvstendig avgjørelsesmyndighet. Med utgangspunkt i en slik skissering bør man kunne si at NVE sammenliknet med en departementsavdeling i utgangspunktet er et selvstendig og uavhengig organ. Hvor selvstendig eller uavhengig NVE er OED vil det alltid være rom for å diskutere og bør etter vår oppfatning kort belyses når vi som i denne sammenheng setter oss et strategisk mål.

Uten å gjøre NVEs selvstendighet for komplisert bør man for enkelhets skyld kunne dele forholdet mellom NVE og OED inn i to; i fag og politikk. Innenfor det faglige område bør vi kunne si at NVE har selvstendig avgjørelsesmyndighet, mens på det politiske område er OED suveren. Hva som ligger i begrepet fag og hva som ligger i begrepet politikk vil naturlig bli det neste spørsmålet som dukker opp. Vi tror ikke det er riktig å bruke alt for lang tid på en vurdering av denne problemstillingen her. Vi legger derfor til grunn at man her står overfor en skjønnsmessig vurdering der det vil være rom til å påvirke. Uten å foregripe resten av rapporten vil vi allerede her si at NVE i forbindelse med energifaglig rådgivning bør være åpen for å påvirke nettopp dette rommet.

3. Mål for Energifaglig Analyse og Rådgivning (EAR)

3.1 Hovedmål og delmål

Hovedmålet er:

"På bakgrunn av fakta skal NVE levere helhetlige og uavhengige energifaglige råd for beslutningstakere og allmennheten".

Delmålene er:

1. Være foretrukket faktaleverandør

2. Være foretrukket rådgiver

3. Være etterspurt deltaker i energidebatten

3.1 Produktområder, produkter og målgruppe

Delmålene er utdypet i spesifikke produktområder og definerte produkter i de påfølgende tabellene. Lista må ikke oppfattes som en uttømmende liste. Det rådgivningsmiljøet som etableres må selv i samarbeide med seksjonene gjøre egne analyser av NVEs og omgivelsenes behov for fakta, råd og debatter..

Tabell 1. Foretrukket faktaleverandør

Delmål 1	Produktområder	Produkter	Målgruppe
Foretrukket fakta-leverandør	1.1 Generere og gi ut statistikk og oversikter over nasjonal og internasjonal energiproduksjon, -transport og –bruk.	Måneds- og årsoversikter med kommentarer for: tilsig og magasinstatus, energiproduksjon og energiforbruk (NVEs korttidsstatistikk, inkl stasjonære fossile, NFE og gass) på internett Markedsdata, priser, utvikling i det nordiske og europeiske markedet.	Bransjen Allmennheten
	1.2 Registrere og gi ut teknologifakta og kostnadsfakta	Månedsprognose med kommentarer for energitilgang og forbruk på internett	Bransjen Allmennheten
		Årlig energipil for Norge (kilder, overføring, bruk, utslipp) på internett	Bransjen Allmennheten
	1.3 Informere om karakteristika og egenskaper ved energikilder, energibærere, energitransport, energibruk	Årlig rapport om teknologifakta med kostnadsoversikter for teknologiløsninger og miljøfakta, samt på internett	Beslutningstakere Bransjen
		Hvert 3.dje år rapport om egenskaper ved energikilder, energibærere, energitransport, energibruk (herunder omtale av miljøvirkninger, forbruksvennlighet, fordeler og ulemper etc), samt på internett	Allmennheten
	1.4 Informere om det norske energimarkedet og -systemet:	"Hvem hva hvor" i energisektoren på internett[4]: myndigheter, prisdannelse, produsent- og nettselselskaper, forbrukere, etc Beskrivelse av det norske energisystemet på internett: karakteristika, virkemåte, fordeler og ulemper, rammevilkår (lover og forskrifter),. Beskrivelse på internett av internasjonale avtaler og forpliktelser med betydning for energiområdet (Direktiver (gass, el, vann), Kyoto, protokoller etc)	Allmennheten
		Folkeopplysning på internett: Produksjon, overføring og forbruk, sammenheng mellom energi og el, effekt og energi, energi og miljø, prisdannelse i et marked, tariffer (fylkesvis og selskapsvis) og utenlandshandel, (økonomisk) regulering av aktørene i markedet, strukturutvikling i bransjen (leverandørskifteundersøkelser, og markedsrapporter etc	Allmennheten Beslutningstakere Bransjen

[4] Med linker til aktuelle adresser

Tabell 2. Foretrukket rådgiver

Delmål 2	Produktområder	Produkter	Målgruppe
Foretrukket rådgiver	2.1 Scenarier for framtidens energimarked, energiproduksjon,-transport og –forbruk	Utvikle scenarier. I scenariene skal vi reise de relevante problemstillingene, gjennomføre drøftinger og legge grunnlag for å gi råd. Kommentar: Scenarier leveres etter behov i forhold til den aktuelle utvikling og politiske debatt.	Beslutningstakerne
	2.2 Konsekvensanalyser av aktuelle tiltak og framtidig utvikling i energisektoren 2.3 Bidra med råd for den vitenskapelige og teknologiske utvikling i energisektoren 2.4 Utvikling av virkemidler i energiforvaltningen	Konsekvensanalyser, på bakgrunn av et valgt basisalternativ. Vi skal generere relevante problemstilllinger og gjennom konsekvensanalyser gjennomføre drøftinger og legge grunnlag for å gi råd. Eksempelvis endringer i rammer og reguleringer for energisektoren, utvikling av markedsmakt, internasjonal utvikling og rammebetingelser, kontakt og påvirkning Kommentar: Konsekvensanalyser leveres etter behov i forhold til den aktuelle utvikling og politiske debatt. Gi høringsuttalelser til kommunenes og fylkeskommunenes energiplanlegging	Beslutningstakere
		Bidra med råd, kompetanse og eventuelt økonomiske ressurser til utvikling i FOU-prosjekter. Eksempelvis økonomiske modeller, nettverksmodeller og tekniske modeller for simuleringer. Kontakt med NFR.	Beslutningstakere Bransje
		Bruke fakta, foreta analyser og utredninger, etablere åpne prosesser med berørte parter og aktørene i bransjen som legger til rette for en god utvikling av juridiske, økonomiske, administrative og organisatoriske virkemidler i energiforvaltningen.	Beslutningstakere Bransje

Tabell 3. Etterspurt i energidebatten

Delmål 3	Produktområder	Produkter	Målgruppe
Være etterspurt deltaker i energi-debatten	3.1 Delta i media	Levere pressemeldinger/tips for små og store nyheter Levere kronikker og artikler til riks- og dagspresse, innspill til TV og radio (Aftenposten, DN).	Beslutningstakere Allmennheten
	3.2 Delta i faglige fora	Initiere og stille opp på intervjuer og gi innspill i faglige fora (Teknisk Ukeblad, Energi, et miljøtidsskrift)	Beslutningstakere Bransjen Allmennheten
		Arrangere egne konferanser og seminarer (Vinterkonferanse, pressekonferanser) Bidra på andres konferanser og seminarer nasjonalt og internasjonalt	Beslutningstakere Bransje

3.2 Ønskede kjennetegn ved EAR-funksjonen

De produktene og produktområdene som er nevnt i oversikten over knyttet til delmålene utføres i stor eller mindre grad i dag. Statusbeskrivelsen som det er stor grad av enighet ved, tilsier at NVE ikke arbeider godt nok på flere områder innenfor produksjon av energifakta, energi- og markedsrådgivning og som formidler og debattant i energidebatten.

Ideen bak mye av EAR-funksjonen er at NVE klarer å bruke og utnytte den faglige kunnskapen i NVE til beste for samfunnet. For å realisere det potensialet vi mener ligger der, kreves delvis en ny arbeidsform, rom for å stille de gode spørsmålene og definere de viktigste behovene.

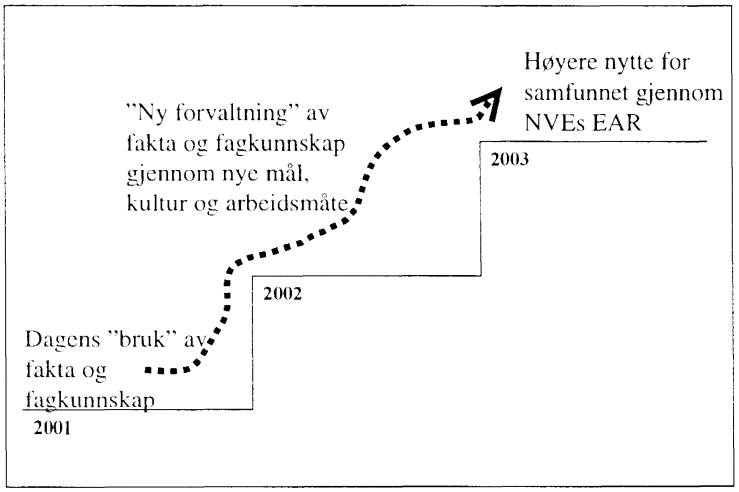

Figur 3.1. Små og store skritt i riktig retning som gir høyere nytte for samfunnet av NVEs EAR.

De kjennetegnene EAR-funksjonen bør etterleve er

- tverrfaglig/flerfaglig innsats
- definerte prosjekter og prosjektledelse
- åpne prosesser, men effektive og kvalitetsrettede
- ansvar for koordinering og motivasjon, ikke nødvendigvis ansvar for prosjektledelse
- identifisere de "viktige" utfordringene (før andre gjør det)
- involvering av hele avdelingen, slik at ikke de som utgjør EAR-miljøet fronter all rådgivning.

4. Anbefalinger

4.1 Innledning

Det viktigste er å bygge opp et miljø i EM som ha mulighet til å nå målene om å være foretrukket faktaleverandør, foretrukket rådgiver og etterspurt i energidebatten. Ressursene i EM og KTE og diverse andre steder i NVE må sees på som **en samlet ressurs** for å løse utfordringene knyttet til energifaglig analyse og rådgivning, men noen medarbeider må få mulighet til å fordype seg i spørsmålene.

Det utføres mange oppgaver i EM i dag. En stor utfordring er å ha oversikt over og samordne dagens kunnskap, foredle det til faktainformasjon og energianalyser som legger til rette for formidling og rådgivning. Det trengs et våkent og pågående miljø i EM for å få dette til.

I denne rapporten har vi spesielt gått nærmere inn på hvilke produkter som bør leveres innenfor energifaglig rådgivning. I tillegg til produktene, vil miljøet som har ansvar for energifaglig analyse og rådgivning, også måtte ha tid til å drive med idedugnader, yte analyser og gi råd på kort varsel for dagsaktuelle problemstillinger og initiere FoU-aktiviteter.

4.2 Forslag til prioriteringer

Det må settes av tidsressurser til aktuelle (dagsaktuelle og epokeaktuelle) problemstillinger. EAR-miljøet skal bidra til at NVE har *kort responstid* på faktaleveranser og rådgivning utad. Miljøet må derfor ha tilstrekkelig med disponibel kapasitet og tid for å arbeide løpende med problemstillinger slik at man lett kan svare på spørsmål fra OED og kunne delta i energidebatten.

Ved en prioritering må det tas hensyn til at noen oppgaver er enkle og gjøres kun en gang, mens andre oppgaver er løpende, omfattende og kompliserte. Det er opp til EM å prioritere og gjøre en nærmere detaljering av disse oppgavene. Igjen presiseres det at lista etter all sannsynlighet ikke er uttømmende, og at den videre prosessen i EM utvikler dette videre.

4.2.1. Nivå 1 MÅ leveres

De viktigste produktene/tjenestene som må leveres fra avdelingen er:

- Måneds- og årsoversikter med kommentarer for: tilsig og magasinstatus, energiproduksjon og energiforbruk (NVEs korttidsstatistikk, inkl stasjonære fossile, NFE og gass) på internett
- Månedsprognose med kommentarer for energitilgang og forbruk på internett
- Bruke fakta, foreta analyser og utredninger, etablere åpne prosesser med berørte parter og aktørene i bransjen som legger til rette for en god utvikling av juridiske, økonomiske, administrative og organisatoriske virkemidler i energiforvaltningen
- Utvikle scenarier. Scenarier leveres etter behov i forhold til den aktuelle utvikling og politiske debatt. Målgruppe er OED og andre.

- Konsekvensanalyser. Konsekvensanalyser leveres etter behov i forhold til den aktuelle utvikling og politiske debatt. Målgruppe er OED og andre.
- Beskrivelse av det norske energimarkedet og energisystemet på internett.
- Årlig rapport om teknologifakta med kostnadsoversikter for teknologiløsninger og miljøkonsekvenser på internett
- Beskrivelse på internett av internasjonale avtaler og forpliktelser med betydning for energiområdet (Direktiver (gass, el, vann), Kyoto, protokoller etc)
- Levere kronikker og artikler til riks- og dagspresse, innspill til TV og radio
- Levere pressemeldinger /tips for små og store nyheter

Det er behov for et tillegg på ca 1½ årsverk i en implementeringsfase og omdisponering av 3-4 årsverk til for en driftsfase for nivå 1. Det må derfor tilføres minst en stilling til arbeidet, i tillegg til controlleren.

4.2.2. Nivå 2 BØR leveres

De produktene som bør leveres er:

- "Hvem hva hvor" i energisektoren på internett[5]: myndigheter, prisdannelse, produsent- og nettselselskaper, forbrukere, etc
- Bidra med råd, kompetanse og eventuelt økonomiske ressurser til utvikling i FOU-prosjekter. Kontakt med NFR.
- Arrangere egne konferanser og seminarer (Vinterkonferanse, pressekonferanser)
- Årlig energipil for Norge (kilder, overføring, bruk, utslipp) på internett
- Gi høringsuttalelser til kommunenes og fylkeskommunenes energiplanlegging

For å realisere disse mener gruppa det er behov for 1 årsverk i en implementeringsfase og ca 1 årsverk for en driftsfase mot ¾ årsverk i dag (merk at det er stor usikkerhet i dette anslaget).

4.2.3. Nivå 3 KAN leveres

De tjenestene som kan leveres er:

- Bidra på andres konferanser og seminarer nasjonalt og internasjonalt
- Initiere og stille opp på intervjuer og gi innspill i faglige fora (Teknisk Ukeblad, Energi, et miljøtidsskrift)

[5] Med linker til aktuelle adresser

- Hvert 3.dje år rapport om egenskaper ved energikilder, energibærere, energitransport, energibruk (herunder omtale av miljøvirkninger, forbruksvennlighet, fordeler og ulemper etc), samt på internett

4.3 Kompetanse, kapasitet og egenskaper

Det vil måtte trekkes på hele NVEs, EMs og KTEs kompetanse, erfaring og etablerte systemer og nettverk for EAR. Det stilles spesielle krav til sammenstilling av informasjon og analyse. De som arbeider med dette vil derfor måtte ha kunnskap om:

- energimarkedet, energikilder, -produksjon, - transport og –bruk/forbruk
- brukte og nye (energipolitiske) virkemidler (særlig bedrifts- og samfunnsøkonomiske og tekniske og til en viss grad juridiske)
- samfunnsvitenskapelig metoder, inkl. samfunnsøkonomiske
- prosjektledelse og formidling

Medarbeiderne som skal inn i miljøet bør ha erfaring fra NVEs kjerneoppgaver, internasjonal orientering og besitte samarbeidsevne og evne til å skape tillit i organisasjonen for å raskt få NVE på banen som energifaglig rådgiver. Miljøet som etableres må være innovative, ha analytiske egenskaper og ha godt nettverk internt og eksternt.

4.4 Organisering

De to ytterpunktene for organisering av arbeidet er enten å opprette en egen seksjon for *energifaglig analyse og rådgivning* (EAR) eller å tillegge oppgavene dagens seksjoner.

Vi tror det er viktig å organisere arbeidet på en ny måte som bidrar til samarbeide på tvers av seksjonsgrenser og som er endringsdyktig, samtidig som det settes krav til leveranser.

Det foreslås derfor at det opprettes en prosjektgruppe i EM med kjerneteam på minimum 4 personer[6] , hvorav en er "controlleren", som får ansvaret for å koordinere og levere tjenestene skissert på nivå 1 her i 2002. I tillegg skal hver seksjon sette av tilstrekkelig med ressurser på neste års virksomhetsplan for deltakelse i EAR (anslagsvis 1000 timer pr. seksjon). Disse timene skal dedikeres enkeltpersoner/prosjektmedarbeidere fra alle seksjonene. Personalansvaret for de fire faste vil ligge under avdelingsdirektør EM. Personalansvar for de som deltar i EAR tilligger fremdeles seksjonssjef, selv om de i stor grad arbeider med prosjekter innen EAR. Prosjektgruppa er et analyse- og utredningsmiljø som også kan koordinere avdelingens FOU-virksomhet.

Det anbefales at prosjektgruppa i utgangspunktet er et forsøk med to års varighet (2002-03). Mot slutten av første året evalueres innsatsen og funksjonen og en evt justering av arbeidet velges. Når erfaring vinnes og implementering av nivå 1 er kommet godt i gang kan man vurdere om produkter på nivå 2 bør iverksettes.

[6] Vi ser for oss at den utlyste stillingen som "controller" inngår i gruppa, fordi noen av oppgavene er tilgrensende og fordi personen trenger å tilhøre et team i organisasjonen for å komme inn i avdelingens arbeidsoppgaver og arbeidsform.

Leveransene på nivå 1 vil representere mer enn tre-fire årsverk, og fleres arbeid og innsats i seksjonene må til for å få levert "varene". Kompetansen til gruppa på fire må representere hele avdelingens arbeidsområde. Godt samarbeide, tillit og opplevelsen av å ha felles mål med andre for å få levert varene er en suksessfaktor.

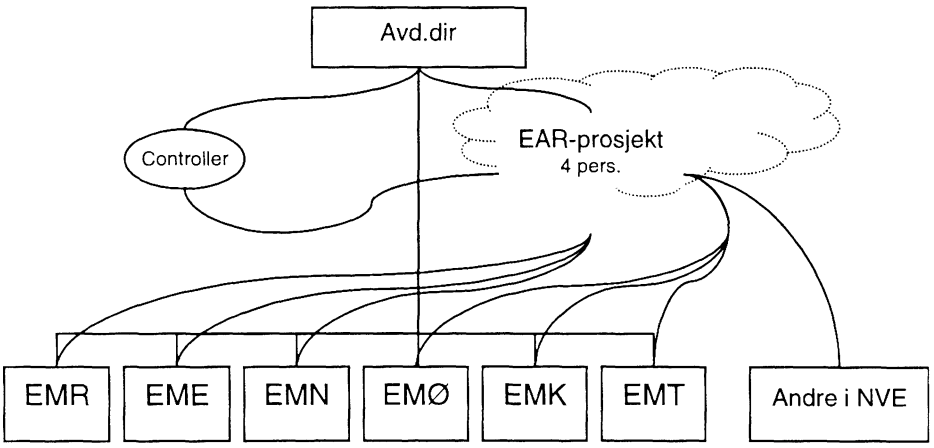

Figur 4.1 Prosjektgruppa for energifaglig analyse og rådgivning vil være et nettverk av ressurser fra alle seksjonene med en liten "driftsstab". Hvilke ressursene som brukes inn i EAR vil variere etter behovet.

4.5 Arbeidsform

Gruppa må ha evne til å se aktuelle problemstillinger kontinuerlig. For å lykkes med det, vil teamet måtte samarbeide tett med alle seksjonene i EM og NVE forøvrig. Tillit og opplevelsen av felles mål i avdelingen er derfor suksesskriterier for den energifaglige rådgivningen. Gruppa må ikke bli en eksklusiv gjeng som arbeider med de morsomste tingene i avdelingen. EAR-gruppa skal ha en pådriverrolle, med et overordnet ansvar for koordinering. Gruppa må ha en arbeidsform som gjør at de samhandler med seksjonene og i stor grad kan følge med i seksjonenes daglige arbeid.

Gruppa må fungere som en *katalysator* for at andre skal komme opp med interessante problemstillinger. Involvering og deltakelse vil derfor være viktig.

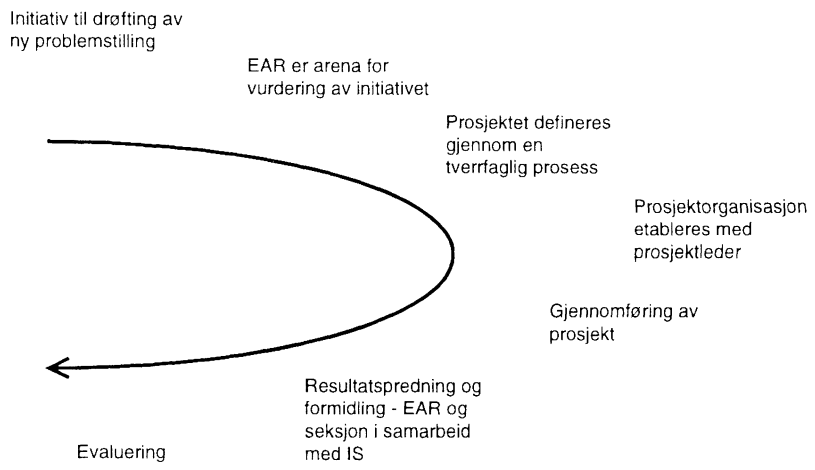

Figur 4.2 Tenkt utviklingsprosess for eventuelle nye problemstillinger som EAR må koordinere, men ikke nødvendigvis prosjektlede.

Det vil si at det etableres prosjektgrupper på tvers av seksjoner og avdelinger. Prosjektgruppa vil ha ansvar for å jobbe med idegenerering og produktutvikling av EAR-prosjekter, prioritering, gjennomføring av prosjekter og formidling av energifaglige råd.

Det anbefales at alle oppgaver skal organiseres som prosjekter, med prosjektbeskrivelse, plan for progresjon og milepæler, prosjektdeltakere med ansvar og krav til leveranse. Prosjektbeskrivelsen skal godkjennes i linjen (seksjonssjef, avdelingsdirektør eller avdelingens ledermøte). Prosjektplanene skal forplikte deltakerne. Prosjektledelsen for prosjekter kan like gjerne tilligge seksjonene som til de faste EAR-medarbeiderne.

VP-prosessen blir viktig for å legge til rette for arbeidsformen for 2002. På den ene siden må seksjonenes oppgaver defineres klart i VP 2002, og på den andre siden må det settes av tid og kapasitet til EAR-oppgaver og løpende oppgaver.

Vi tror det fysiske arbeidsmiljøet og har betydning for kvaliteten og effektiviteten på arbeidet. EAR-miljøet bør derfor plasseres samlet i et lite kontorlandskap i 3. etg i nærheten av avdelingsdirektørens kontor.

5. Vedlegg

5.1 Indikasjon på ressursbruk og -behov

På bakgrunn av de produktene som er presentert tidligere i rapporten, har vi forsøkt å anslå hvilke ressursbehov som stilles til den energifaglige rådgivningen, selv om det er stor usikkerhet. Vi har delt ressursene i tre, i dag, drift og implementering. Først anslår hvor store ressurser som anvendes i dag, deretter vurderer vi hva produktet i fremtiden vil kreve, endelig legger vi inn et overslag over hvor store ressurser man trenger i forbindelse med etablering av produktet.

Produkter	Ressurser		
	I dag	Implemen-tering	Drift
Måneds- og årsoversikter med kommentarer for: tilsig og magasinstatus, energiproduksjon og energiforbruk (NVEs korttidsstatistikk, inkl stasjonære fossile, NFE og gass) på internett	800	400	400
Månedsprognose med kommentarer for energitilgang og forbruk på internett	Inkl forrige		
Årlig energipil for Norge (kilder, overføring, bruk, utslipp) på internett	0	100	100
Årlig rapport om teknologifakta med kostnadsoversikter for teknologiløsninger og miljøkonsekvenser på internett	500	500	1000
Hvert 3.dje år rapport om egenskaper ved energikilder, energibærere, energitransport, energibruk (herunder omtale av miljøvirkninger, forbruksvennlighet, fordeler og ulemper etc), samt på internett	200	1000	1000 pr 3. år
"Hvem hva hvor" i energisektoren på internett[7]: myndigheter, produsent- og nettselselskaper, forbrukere, etc	--	500	100

[7] Med linker til aktuelle adresser

Produkter	Ressurser		
	I dag	Implementering	Drift
Beskrivelse av det norske energisystemet på internett: karakteristika, virkemåte, fordeler og ulemper, rammevilkår (lover og forskrifter),. Produksjon, overføring og forbruk, sammenheng mellom energi og el, effekt og energi, energi og miljø, prisdannelse i et marked, tariffer og utenlandshandel, (økonomisk) regulering av aktørene i markedet, strukturutvikling i bransjen, leverandørskifteundersøkelser og markedsrapporter etc....	EMØ og EMK mangler	500 ++	100 ++
Beskrivelse på internett av internasjonale avtaler og forpliktelser med betydning for energiområdet (Direktiver (gass, el, vann), Kyoto, protokoller etc)	-- (Jan Moen)	500	200
Utvikle scenarier..	1000	250	1500 timer NVE + 2-3 mill eksternt konsulent honnorar.
Konsekvensanalyser.	2000	500	2000, ny arbeidsform
Bruke fakta, foreta analyser og utredninger, etablere åpne prosesser med berørte parter og aktørene i bransjen som legger til rette for en god utvikling av juridiske, økonomiske, administrative og organisatoriske virkemidler i energiforvaltningen			
Bidra med råd, kompetanse og eventuelt økonomiske ressurser til utvikling i FOU-prosjekter. Kontakt med NFR.	1250	250	1250
Levere pressemeldinger /tips for små og store nyheter			
Levere kronikker og artikler til riks- og dagspresse, innspill til TV og radio (Aftenposten, DN).			
Initiere og stille opp på intervjuer og gi innspill i faglige fora (Teknisk Ukeblad, Energi, et miljøtidsskrift)			
Gjennomføre egne konferanser og seminarer (Vinterkonferanse, pressekonferanser)			
Bidra på andres konferanser og seminarer nasjonalt og internasjonalt			

Produkter	Ressurser		
	I dag	Implemen-tering	Drift
Gi høringsuttalelser til kommunenes og fylkeskommunenes energiplanlegging			

5.2 Metode for prioritering (obs. ikke oppdatert)

Det må trolig prioriteres mellom produktområdene og produktene skissert i forrige avsnitt/kapitler. For å prioritere er det behov for prioriteringskriterier. Man kan vekte aktiviteten på en skala fra 0 til 5, hvor 5 er viktigst. Følgende kriterier foreslås:

1. Produktet må være knyttet til forvaltningsoppgaver i NVE
2. Det forventes fra omgivelsene at NVE yter produktet.
3. NVE må med produktet bidra med langsiktige verdiskapning til samfunnet.
4. Produktets viktighet i forhold til NVEs strategiske utvikling.

Det er gjort følgende prioritering av aktiviteter

Produktområder	Produkter	Knyttet til forv.-oppg.	Forvent hos omgiv.	Bidrag til langs. verdi-skapn	Viktighet i forhold til NVEs str. utvikl.	Totalt
1.1 Generere og gi ut statistikk og oversikter over nasjonal og internasjonal energiproduksjon, -transport og –bruk.	Måneds- og årsoversikter med kommentarer for: tilsig og magasinstatus, energiproduksjon og energiforbruk (NVEs korttidsstatistikk, inkl stasjonære fossile, NFE og gass) på internett	5	5	4	3	17 Stort gap på forbruk siden
1.2 Registrere og gi ut teknologifakta og kostnadsfakta	Månedsprognose med kommentarer for energitilgang og forbruk på internett	4	4	4	3	15 Stort gap på forbruk siden

1.3 Informere om karakteristika

Produktområder	Produkter	Knyttet til forv.-oppg.	Forvent hos omgiv.	Bidrag til langs. verdi-skapn	Viktighet i forhold til NVEs str. utvikl.	Totalt
	Årlig energipil for Norge (kilder, overføring, bruk, utslipp) på internett	5	2	2	5	14 Leveres ikke i dag
	Årlig rapport om teknologifakta med kostnadsoversikter for teknologiløsninger og miljøkonsekvenser på internett	4	4	4	5	17 Gap på miljøkonse kvenser
	Hvert 3.dje år rapport om egenskaper ved energikilder, energibærere, energitransport, energibruk (herunder omtale av miljøvirkninger, forbruksvennlighet, fordeler og ulemper etc), samt på internett	3	2	2	4	11 Krever ressurser
	"Hvem hva hvor" i energisektoren på internett[8]: myndigheter, prisdannelse, produsent- og nettselselskaper, forbrukere, etc	4	5	1	2	12 Mye finnes
	Beskrivelse av det norske energisystemet på internett: karakteristika, virkemåte, fordeler og ulemper, rammevilkår (lover og forskrifter), strukturutvikling i bransjen.	5	5	1	2	12 Mye finnes
	Beskrivelse på internett av internasjonale avtaler og forpliktelser med betydning for energiområdet (Direktiver (gass, el, vann), Kyoto, protokoller etc)	4	4	5	5	18 Stort gap

[8] Med linker til aktuelle adresser

2.1 Scenarier for framtidens energiproduksjon,- transport og – forbruk 2.2 Konsekvensanalyser av aktuelle tiltak og framtidig utvikling i energisektoren	Utvikle scenarier på bakgrunn av et valgt basisalternativ. I scenariene skal vi reise de relevante problemstillingene, gjennomføre drøftinger og gi råd. Kommentar: Scenarier leveres etter behov i forhold til den aktuelle utvikling og politiske debatt.	4	3	4	5	16 Krever store ressurser
2.3 Bidra med råd for den vitenskapelige og teknologiske utvikling i energisektoren	Utvikle konsekvensanalyser på bakgrunn av et valgt basisalternativ. I konsekvensanalyser skal vi reise de relevante problemstillingene, gjennomføre drøftinger og gi råd. Generere relevante problemstilllinger Eksempelvis endringer i rammer og reguleringer for energisektoren, internasjonal kontakt og påvirkning Kommentar: Konsekvensanalyser leveres etter behov i forhold til den aktuelle utvikling og politiske debatt.	5	3	4	5	17 Ny metode og arb.form
	Bidra med råd, kompetanse og eventuelt økonomiske ressurser til utvikling i FOU-prosjekter. Eksempelvis økonomiske modeller, nettverksmodeller og tekniske modeller for simuleringer. Kontakt med NFR.	2	3	4	5	14 Personell
3.1 Delta i media	Levere pressemeldinger /tips for små og store nyheter	4	5	1	5	15 kom.strgi
3.2 Delta i faglige fora	Levere kronikker og artikler til riks- og dagspresse, innspill til TV og radio (Aftenposten, DN).	4	4	3	5	16 kom.strgi
	Initiere og stille opp på intervjuer og gi innspill i faglige fora (Teknisk Ukeblad, Energi, et miljøtidsskrift)	3	3	2	4	12 kom.strgi

	Arrangere egne konferanser og seminarer (Vinterkonferanse, pressekonferanser)	4	4	2	4	14 kom.strgi
	Bidra på andres konferanser og seminarer	3	4	2	4	13 kom.strgi

5.3 NVEs energipolicy

NVEs mål er en effektiv, sikker og miljøvennlig energiforvaltning. Målet må tolkes ut fra etablerte virkemidler, politiske mål og prioriteringer og framtidens utfordringer. Beslutninger skal reflektere våre faglige mål, politiske og departementale føringer og allmenne hensyn.

Politikk handler om verdibasert veivalg eller en skjønnsmessig fordeling av goder, byrder og verdier. NVE driver ikke med politikk. Det er derfor viktig å skille energipolitikk fra NVEs mål, strategi og policy. NVE vil ut fra sitt faglige ståsted, verdigrunnlag og mål formidle det fornuftige faglige handlingsrommet for politikken.

Målene for energipolitikken vedtas av politikerne, men virkemidlene som bør brukes for å nå målene bør være faglig forankret. Det er her NVE spiller en hovedrolle på to banehalvdeler: for det første som energiforvalter og for det andre som energirådgiver. I den første rollen forvaltes lover og forskrifter og det tas beslutninger. I den andre rollen gis det råd og veiledning med bakgrunn i faglige analyser og resonnementer. For å håndtere den første rollen må NVE ha høy kvalitet i sin forvaltningskultur og ha en mening om hva politiske føringer betyr i praksis i saksbehandlingen. Når det gjelder den andre rollen må NVE ha en analysekompetanse som gir en oppfatning av det faglige handlingsrom for politikken og evne til å kunne forutse konsekvensene av ulike veivalg i politikken. I tillegg må NVE ha et miljø som evner å formulere de riktige spørsmålene og utvikler de gode analysene for framtidens energiforvaltning.

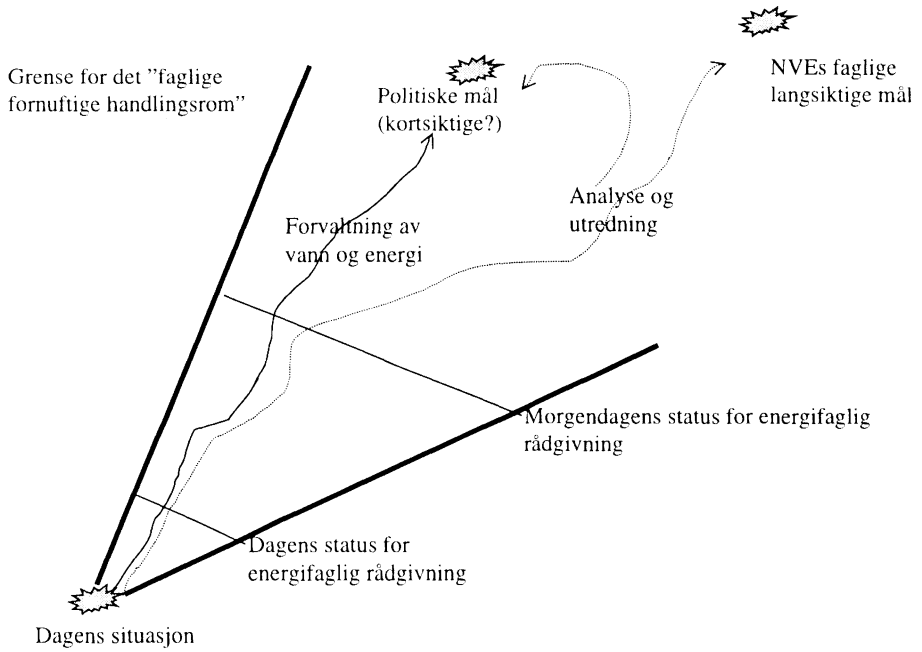

Figur 5.1 Forsøker å vise i hvilken retning NVE skal bevege sin energifaglige rådgivning i et samspill med forvaltningen av lover og forskrifter. Tiltakene er gode mål, metoder og krav til resultater, kompetanse, organisering og arbeidsmåter.

Noen sentrale energispørsmål som NVEs miljø for energifaglig rådgivning bør danne synspunkter på til en energipolicy kan være:

- Hva vil veksten og endringer i energiforbruket være?
- Hvilke faktorer påvirker etterspørselen etter energi?
- Hva er beste måte å skaffe ny produksjonskapasitet på i Norge?
- Hva er den beste måten å redusere etterspørselen på og redusere behovet for effekt?
- Hvilke løsninger er aktuelle for å løse framtidige utfordringer? Organisatoriske, forvaltningsmessige, tekniske, økonomiske, miljø, bruk av virkemidler etc ....
- Hvilke energifaglige råd gir NVE til nasjonen om framtidige løsninger på utfordringer? El i framtiden, gass, vind, varme, bølge, hydrogen,
- I hvilken grad vil dagens markedsregime løse et eventuelt investeringsbehov i energibransjen?
- Hvordan kan NVE påvirke den internasjonale utviklingen innen energiforvaltning, det nordiske området og i EU?
- Hvordan vil den internasjonale utviklingen av energiområdet påvirke norsk energiforvaltning?
- Hvilke konsekvenser gir Norges energivalg og energitiltak i forhold miljø generelt og Norges forpliktelser for reduksjon av klimagassutslipp spesielt?

Fra Mintzberg H et al, The Strategy Process, Prentice Hall, 1998, betyr følgende ord mer eller mindre godt oversatt fra engelsk:

"Strategi" er mønster eller plan som integrerer en organisasjons hovedmål, policy og rekkefølgen på tiltak til en sammenhengene helhet. En velformulert strategi bidrar til å ordne og fordele organisasjonens ressurser til en unik og levedyktig stilling (posisjon), basert på dens relative interne styrker og svakheter, antatte endringer i omgivelsene og eventuelle bevegelser fra forstandige motstandere.

"Mål" fastslår hva som skal oppnås og når resultater skal innfris, men fastslår ikke hvordan de skal nås. Hovedmål som berører organisasjonens retning og levedyktighet kalles strategiske mål.

"Policy" er regler eller retningslinjer som uttrykker grensene som handlinger skal holdes innenfor. Slike regler avklarer ofte hvordan konflikter mellom delmål skal håndteres. Policy-er understøtter målene og eksisterer i et hierarki gjennom organisasjonen. Hovedpolicy som berører organisasjonens retning og levedyktighet kalles strategisk policy.

"Programmer" detaljerer rekkefølgen på tiltak for å nå hovedmålene. De uttrykker hvordan mål skal nås innenfor grensene av policy. De sikrer at ressurser er dedikert for å nå mål, og sørger for en dynamisk "spor" hvor det er mulig å måle framgangen. Hovedprogrammer som er avgjørende for organisasjonenes tillit og levedyktighet kalles strategiske programmer.

- Strategi: mønster eller plan som integrerer en organisasjons hovedmål, policy og rekkefølgen på tiltak til en sammenhengene helhet.
- Mål: fastslår hva som skal oppnås og når resultater skal innfris
- Policy: regler eller retningslinjer som uttrykker grensene som handlinger skal holdes innenfor
- Programmer: detaljerer rekkefølgen på tiltak for å nå hovedmålene. De uttrykker hvordan mål skal nås innenfor grensene av policy, og sikrer ressurser og mulighet for å måle framgangen.

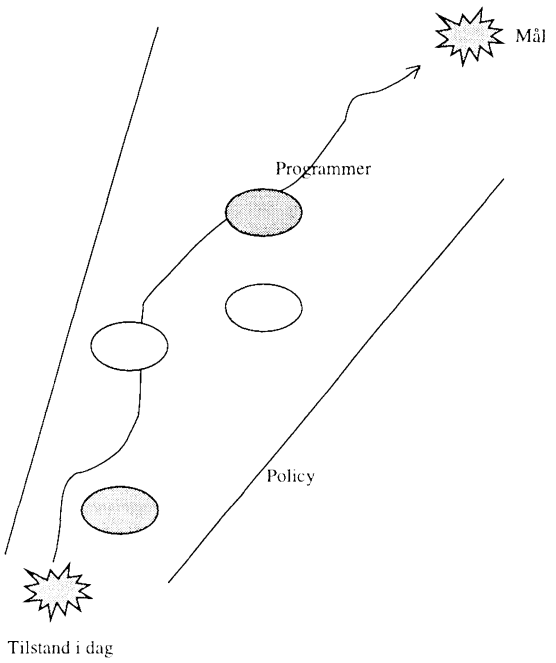

Figur 5.2 Resultatet av Prosjektet Aktiv Energifaglig Rådgivning er et "program" som skal gjøre oss bedre i stand til å nå NVEs mål.

Denne serien utgis av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)

Utgitt i Dokumentserien i 2001

Nr. 1 Turid-Anne Drageset: Flomberegning for Jostedøla (076.Z). Flomsonekartprosjektet (42 s.)

Nr. 2 Hilleborg K. Sorteberg: Operasjonell snøinformasjon (40 s.)

Nr. 3 Ola Kjeldsen (red.): Sikkerhet ved hydrologisk arbeid (61 s.)

Nr. 4 Erik Holmqvist: Flomberegning for Hornindalsvassdraget. Flomsonekartprosjektet (19 s.)

Nr. 5 Lars Evan Pettersson: Flomberegning for Nea-Nidelvvassdraget. Flomsonekartprosjektet (26 s.)

Nr. 6 Inger Sætrang: Statistikk over tariffer i regional- og distribusjonsnettet 2001 (54 s.)

Nr. 7 Trond Taugbøl, Jan Henning L'Abée-Lund: Physical habitat restoration in canalised watercourses – possibilities and constraints (90 s.)

Nr. 8 Turid-Anne Drageset: Flomsonekartprosjektet. Flomberegning for Drammenselva (012.Z) (29 s.)

Nr. 9 Inger Sætrang: Oversikt over vedtak og utvalgte saker. Tariffer og vilkår for overføring av kraft i 2000 (16 s.)

Nr. 10 Truls Erik Bønsnes, Jim Bogen: Sedimenttransporten i Gråelva i perioden 1991-2000 (21 s.)

Nr. 11 Arne Hamarsland, Knut Reistad, Kari Svelle: Tilstandskartlegging i Glommas strandsone nedenfor Sarpsfossen. Arbeidsrapport 1 (53 s.)

Nr. 12 Arne Hamarsland, Knut Reistad, Kari Svelle: Tilstandskartlegging i Glommas strandsone nedenfor Sarpsfossen. Arbeidsrapport 2 (187 s.)

Nr. 13 Lars Evan Pettersson: Flomberegning for Etnevassdraget. Flomsonekartprosjektet (18 s.)

Nr 14 Erik Holmqvist: Flomberegninger i Hallingdalsvassdraget. Hemsedal, Gol og Nesbyen (012.CZ) (46 s.)

Nr. 15 Turid-Anne Drageset: Flomberegning for Numedalslågen ved Kongsberg (24 s.)

Nr. 16 Lars Evan Pettersson: Flomberegning for Skienselva. Flomsonekartprosjektet (20 s.)

Nr. 17 Even Gillebo, Eva Klausen, Tor Simon Pedersen: Kontroll av serier i Hydra II (47 s.)

Nr. 18 Halvor Halvorsen: Energifaglig analyse og rådgivning i NVE (33 s.)